

Asia: VN/4165/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomionne rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annettavasta laista.

Luonnos rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annettavasta laista on syntynyt osana maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistusta. Lain lähtökohtana oleva tarve maankäyttöä ja rakentamista koskevien tietojärjestelmien yhtenäistämiseen on todellinen. Samoin on tarpeen siirtyä tietomallipohjaisuuteen niin rakentamista koskevissa suunnitelmissa ja luvituksessa kuin alueiden käytön suunnittelussa. Sinänsä on hienoa, että on ymmärretty valtakunnallisen järjestelmän perustamisen edellyttävän valtiollisen toimijan asettamista päävastuuseen järjestelmästä.

Esitetty ratkaisu ei ole kuitenkaan oikea vastaus tarpeeseen. Lakiluonnos on laadittu valtion viranomaisen tiedonsaannin näkökulmasta. Tällaisenaan se palvelisi hyvin vain tätä yhtä tarvetta. Koska lakiluonnokseen ei sisälly kaikkien alueiden käytön viranomaisten tiedon kokoavaa avointa järjestelmää, on kaikki olemassa olevat järjestelmät säilytettävä aiotun rakennetun ympäristön tietojärjestelmän rinnalla. Tämä ei ole kansantaloudellisesti järkevää ja tulee rasittamaan erityisesti kuntia ja maakuntien liittoja, jotka joutuisivat omien järjestelmiensä ohella ylläpitovastuuseen (myös rekisterinpitäjinä) rinnakkaisesta järjestelmästä.

Sama tieto tulisi olemaan saatavilla päällekkäisistä järjestelmistä, mikä lisäisi virheiden mahdollisuuksia ja ylläpitotyön tarvetta. Samalla tiedon tarvitsija ei voisi yksinkertaisella tavalla varmistua siitä, mikä tiedon lähteistä tarjoaa alkuperäisen ja oikeellisen tiedon.

Lakihanketta ei pidä viedä tällaisena eduskunnan päätettäväksi. Hankkeen sisältöä pitää joko merkittävästi rajata tai merkittävästi laajentaa.

Mahdollisia kehityspolkuja on nähtävissä kaksi: 1) Lakiluonnos valmistellaan niin, että sillä turvataan valtion viranomaisen välttämätön tiedonsaanti tai 2) lakiluonnos valmistellaan selvästi nyt suunniteltua kunnianhimoisemmin ja niin, että luotavalla yhdellä järjestelmällä korvataan aikanaan kaikkien alueiden käytön suunnitteluun osallistuvien viranomaisten tiedonjakamisen ja tiedon säilyttämisen tarve.

Ensimmäinen vaihtoehto edellyttää lakiluonnoksen sisällön merkittävää karsimista ja rekisterinpito- ja yläpitovastuun kohdentamista yksiselitteisesti vain valtion viranomaiselle, mikä voinee onnistua nykyisen vaalikauden aikana. Jälkimmäinen vaihtoehto edellyttää selvästi laajempaa valmistelua ja yhteistyötä eri asianosaisten kanssa ja avoimen, monia erilaisia toimintatapoja ja monia eri järjestelmätoimittajia mahdollistavan yhtenäisen tietojärjestelmän synnyttämistä. Lakihanke siirtyisi vähintään seuraavalle vaalikaudelle.

Yleiset huomionne maankäyttö- ja rakennuslakiin esitetyistä muutoksista.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin esitettävät muutokset ovat lakiteknisesti pieniä, mutta sisällöllisesti merkittäviä. Keskeinen sisällöllinen muutos on vaatimus kaavojen laatimisesta valtakunnallisesti yhteentoimivassa tietomallimuodossa. Vaatimus on tarpeellinen, ja sen vaikutukset ovat mullistavia.

Tähän asti kaavat on laadittu käytännössä digitaalisina piirroksina. Uudeksi vaatimukseksi asetetaan digitaalinen tietomalli, mikä edellyttää erityisesti kaavoitusviranomaisten toiminnan ja työkalujen radikaalia uudistamista. Tietomallimuotoisen kaavan ero perinteiseen piirrostyyppiseen kaavaan on siinä, että kaava tulee sisältämään myös kohdealueensa ominaisuustiedot helposti koneluettavassa, jaettavassa ja analysoitavassa muodossa.

Muutokselle tarvitaan riittävä aika, mikä näyttäisi esitettyjen MRL-muutosten osalta jäävän muun lainsäädännön ja asetusten varaan. Voisi olla selvempää ja lakiteknisesti johdonmukaista, että tällaisen kauaskantoisen vaatimuksen (kaavojen tietomallimuoto) voimaantuloajasta ja siirtymäajoista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa, jossa myös vaatimus tietomallimuodosta asetetaan.

Luonnoksen rinnakkaistekstit eivät ole yksiselitteisiä sen suhteen, mitä kaikkia lainkohtia on tarkoitus muuttaa. MRL 30 §:n, 41 §:n ja 57 §:n kohdalla jää epäselväksi, muutetaanko koko mainittuja pykäläiä vai vain osaa niistä. Esimerkkinä tästä käy MRL 41 §, jossa voimassa olevan lain kohdalle on kirjattu sekä 1 että 2 momentti, mutta ehdotuksen kohdalle vain 1 momentti. Tarkoitus ei liene kuitenkaan kumota 2 momenttia?

Yleiset huomionne koko esitysluonnoksesta.

Siirtymistä tietomallikaavoitukseen voi verrata 1990-luvun alussa tapahtuneeseen loikkaan käsin piirretyistä kaavakartoista digitaalisiin. Tämä muutos ei lähtenyt valtion asettamista tavoitteista vaan tietoyhteiskuntakehityksestä. Sama muutosajuri on nyt käsillä olevan hankkeen takana. Hanketta pitää edistää kaavoituksen toimijoiden tarpeiden näkökulmasta, ei valtion tietotarpeen näkökulmasta.

Siirtyminen tietomallikaavoitukseen on sinänsä tervetullut kehityssuunta ja sitä on syytä edistää. Muutos on suuri erityisesti kaavoja laativien viranomaisten näkökulmasta. Näitä ovat reilut 300 Suomen kuntaa ja 18 maakunnan liitto. Erityisesti kunnat ovat muutosvalmiuksiansa puolesta hyvin erilaisia. Käytännön kaavatyötä tekee lisäksi lukuisa joukko yksityisiä suunnittelutoimistoja viranomaisten oman työn ohella. Käytettävät ohjelmistot ja muut työvälineet ovat moninaisia. Kaavoja toteuttavat ensi sijassa yksityiset tahot; maanomistajat, rakennusliikkeet, kiinteistökehittäjät. Heidän ja kaikkien kaavahankkeiden osallisten intressi on saada helposti tietoa voimassa ja laadinnassa olevista kaavoista sekä päästä vaikuttamaan niihin.

Edellä kuvatussa kentässä pitäisi olla uudistuksen fokus. Nyt käsillä olevassa lakihankkeessa fokus on valtion valvontatehtävän hoitamisessa. Tässä muodossaan kunnille ja maakuntien liitoille asetetaan velvoitteita, joiden täyttämistä ei ole erityistä hyötyä niiden oman tehtävän hoitamisessa. Velvoitteet pikemminkin lisäävät kuntien työmäärä tuottamatta niitä tehostamishyötyjä, joita lakiluonnoksella sanotaan tavoiteltavan. Yksityisille rakentamista ja alueiden käyttöä koskevan tiedon tarvitsijoille tietoa esitetään jaettavaksi suppeassa muodossa ("yksittäisenä hakuna"), mikä ei ole yhdenmukaista sen kanssa, että kyseessä on ehdottomalta pääosaltaan julkisin varoin tuotettu julkinen tieto, jonka helppo saatavuus edistää yhteiskunnallista toimeliaisuutta ja yritteliäisyyttä.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annettava laki

Ovatko ehdotetun lain 5 §:ssä mainitut alueidenkäytöstä tallennettavat tiedot mielestänne kattavat?

Tähän kysymykseen on annettava kaksi vastausta.

1) Jos tavoitellaan järjestelmää, joka turvaa valtion viranomaisen tiedonsaannin, on alueiden käyttöä koskevien tietojen lista selvästi ylimitoitettu. Riittävää on jakaa tieto alueiden käyttöä koskevista päätöksistä, kuten kaavaehdotuksen hyväksymisestä. Näinhän edellytetään toimittavaksi muidenkin päätösten osalta (tonttijaot, rakennuskiellot, toimenpiderajoitukset jne.). Kaavahankkeen eri vaiheissa syntyvän tiedon jakaminen käytännössä vain valtion intressiä varten ei ole mitenkään perusteltua ja tuottaa kunnille ja maakunnille kahdenkertaisen työtaakan tiedonjakamisessa. Valtio on kaavahankkeiden kannalta vain yksi monista tiedontarvitsijoista ja vuorovaikutusosapuolista (ks. MRL 62.1 §).

2) Jos tavoitellaan järjestelmää, joka palvelee kuntia, maakuntien liittoja, osallisia, kaavojen toteuttajia, tutkijoita ja niiden ohella myös valtion viranomaisia, lista on perusteltu. Tällöin pitäisi lähteä siitä, että RYTJ palvelee ensisijaisena tiedonjakoväylänä kaikkia alueiden käytön ja rakentamisen osapuolia ja muut järjestelmät ajetaan tarpeettomina ajan mittaan alas. Tätä tavoitetta ei ole mahdollista saavuttaa RYTJ-esitysluonnoksen mukaisella sisällöllä eikä sille asetetulla aikataululla.

Tähän keskeiseen sisällölliseen linjaukseen (1 vai 2) liittyy myös se, kuka vastaa RYTJ:n sisältämän tiedon toimittamisesta järjestelmään ja kuka vastaa rekisterinpitäjänä sen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta.

Esitysluonnoksen mukaisessa järjestelmässä rekisterinpitäjän vastuuta ei voi vierittää kunnille eikä maakuntien liitoille, koska ne joutuvat pitämään yllä omia ensisijaisia järjestelmiään ja vastaamaan niistä täysin, ja RYTJ olisi niille rinnakkainen järjestelmä. Esitysluonnoksen mukaisen järjestelmän rekisterinpitäjänä kuuluu olla siis valtio, eli esitysluonnoksen mukaisesti Suomen ympäristökeskus. Vastuuta järjestelmästä ei voi esitysluonnoksen mukaisessa mallissa jakaa. Tuntuisi järkevämmältä, että kunnat pitäisivät itsellään omat rekisterinsä, joista haetaan tietoja RYTJ:ään rajapintojen kautta. Kunnat vastaisivat tällöin omissa järjestelmissään olevien tietojen oikeellisuudesta, mutta eivät enää siitä, jos rajapinnan haun jälkeen tietosisältö jostain syystä muuttuisi. Esitysluonnoksen mukaisessa mallissa kunnilla olisi vastuu RYTJ:n tiedosta silloinkin, kun kunta ei enää tosiasiallisesti pystyisi varmistumaan tietosisällön muuttumattomuudesta. Vastuut tulisi siis rajata osioihin, joihin osapuoli pystyy vaikuttamaan.

Tilanne olisi aivan toinen mallin 2 mukaisessa järjestelmässä, jossa RYTJ olisi kaikkien osapuolten ensisijainen tietojärjestelmä.

Tietojen säilyttämisessä on huomioitava myös velvollisuus tietojen arkistointiin. Esitysluonnoksessa (9 §) puhutaan ”pysyvästi säilyttämisestä”. Tarkoitetaanko tällä käytännössä arkistointia ja päädytäänkö siten kahdenkertaiseen arkistointiin?

Huomionne ehdotetun lain 13 §:ssä mainituista julkisessa tietopalvelussa jaettavista tiedoista.

Julkisessa tietopalvelussa on tarkoitus jakaa tietoa vain rajatusti, esitysluonnoksen sanamuodon mukaan ”vain yksittäisenä hakuna”. Lisäksi mainitaan mahdollisuudesta tehdä ”tietopyyntöjä”. On vaikea nähdä, mitä esitysluonnoksen keskeisiä tavoitteita (luonnoksen sivut 30-31) nämä tiedon saatavuuden rajoitukset palvelevat, erityisesti siltä osin, kun on kysymys alueiden käyttöön liittyvästä tiedosta. Kaikki järjestelmään tallennettava alueidenkäyttötieto on julkista ja käytännössä jo aiemmin tai yhtä aikaa julkaistu muussa julkisessa tietopalvelussa. Rakennustietovarannon tiedoista osa on julkista, osa ei. Samaa tietosuojaperustetta ei voi soveltaa alueidenkäyttötietoon ja rakennustietoon.

Jää epäselväksi, millaisena palvelu näyttäytyy tietoverkossa. Kysymys on erittäin tärkeä kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen, kaavahankkeiden osapuolten, osallisten, alan toimijoiden ja tutkijoiden tiedonsaannin kannalta sekä sen kannalta, että järjestelmää voisi tehokkaasti hyödyntää mm. osana kaavoitusprosesseja.

Tarkoittaisiko ”yksittäishaku” esimerkiksi sitä, että selaaja voisi hakea tietoja vain yksittäisen kaavan yksittäisestä vaiheesta? Vai yksittäisen kaavan mistä tahansa vaiheesta? Eikö ollenkaan mahdollisuutta hakea koottua tietoa esimerkiksi kaikissa tietyn alueen asemakaavoissa tiettyyn käyttötarkoitukseen varatuista alueista ja niihin liittyvistä tunnusluvuista? Järjestelmään tulisi sisältämään ajantasaiset kaavatiedot, ja yksittäinen kaava (tai kaavahanke) on osa kokonaisuutta. Kokonaisuus on järjestelmässä yksittäisten tietokappaleiden summa. Samoin yksittäisen

kaavahankkeen alueella voi olla lukemattomia rakennuskohteita, joita voi myös pitää sellaisina tietokappaleina, joista kustakin voisi siis ilmeisesti tehdä "yksittäishaun". Mikä kokonaisuus muodostaa yksittäishaun yksikön? Ja mikä tässä tietomassassa on siten arkaluontoista, että pääsääntönä pitää olla "yksittäishaku"? Tiedon saatavuuden rajaaminen vaikuttaa ylireagoinnilta ja tietosuojan tarpeettomalta painottamiselta avoimen yhteiskunnan ja julkisuusperiaatteen kustannuksella. Tätä näkemystä tukee se, että esitysluonnoksen perustelut keskittyvät tiedon saatavuuden rajoittamiseen tietosuojaperusteella ja sivuuttavat tiedon julkisuuden tarpeen ja siihen liittyvät perustelutarpeet.

Tiedon saatavuutta ja käytettävyyttä palvelisi nimenomaan se, ettei mitään erillisiä, erikseen käsiteltäviä tietopyyntöjä tämän tyyppisestä tiedosta tarvittaisi vaan tieto olisi laajasti tarjolla? Lähtökohtaisesti kaikki se alueidenkäyttötieto, joka järjestelmässä on, on julkisuuslain tarkoittamia viranomaisen asiakirjoja, jotka puolestaan ovat lähtökohtaisesti julkisia ja vain erityisillä perusteilla salaisia. Salaiset tiedot pitää tietenkin rajata ja ovat rajattavissa pois palvelusta. Muun tiedon saatavuuden rajoittamiselle on vaikea löytää perusteluja, eikä niitä ole tässä edes esitetty.

Esitysluonnoksen 13.2 §:n kirjaus ”saadaan pitää saatavilla seuraavat tiedot” ilmentää järjestelmän heikkoutta ja toissijaisuutta. Vertailun vuoksi voi ajatella, mitä vaikutuksia olisi sillä, jos kirjaus kuuluisikin ”on pidettävä saatavilla seuraavat tiedot”? Esitysluonnoksen mukaisella tavalla toteutetun järjestelmän ei tarvitsisikaan olla kattava, mikä murentaa sen luotettavuuden.

Järjestelmä tulisi tällaisenaan sisältämään tietoja, jotka kuntien ja maakuntien liittojen on joka tapauksessa tarjottava saataville yleisessä tietoverkossa (laadittavien kaavojen tiedot, ajantasakaavat, erilaisia rajoituksia koskevat päätöstiedot, ...). Kahteen kertaan niitä ei ole tarkoituksenmukaista julkaista.

Huomionne ehdotetun lain 14 §:n perusteella muulle kuin viranomaiselle teknisen rajapinnan avulla luovutettavista tiedoista (luonnos valtioneuvoston asetuksesta).

Esitysluonnoksen 14 §:ssä ei avata riittävästi niitä perusteita, joilla rajapinnan avaamisesta voidaan päättää. Mieluiten edellytykset tulisi kirjata tähän 14 §:ään. Nyt siinä on viittaus tiedonhallintalain (906/2019) 24 §:ään, joka puolestaan edellyttää, että tiedot saavalla toimijalla (muu kuin viranomainen) on oltava erikseen laissa säädetty tiedonsaantioikeus ja oikeus käsitellä näitä tietoja. Tiedonhallintalain säädös on luonnollisesti voimassa ilman viittaustakin. Toisekseen se ei selvennä oikeutta tietoon muuten kuin, että sen on oltava ”erikseen laissa säädetty”. Tässä esitetään kriteereiksi vain käyttötarkoituksen selvittämistä ja poikkeavan tiedonhaun automaattista tunnistamista, mikä ei määrittele sitä, mitkä käyttötarkoitukset olisivat hyväksyttäviä. Kolmanneksi on otettava huomioon, että erityisesti alueidenkäyttötieto on lähtökohtaisesti julkista. Perustelutekstissä ei avata millään tavalla sitä, missä tilanteissa RYTJ-tiedon rajapinnan avaaminen täyttäisi tiedonhallintalain 24 §:n edellytykset. Valtioneuvoston asetuksella tätä asiaa ei voida ratkaista.

Vähintäänkin olisi edellytettävä, että laadittava hallituksen esitys sisältäisi teknisen rajapinnan avaamisen edellytykset aukikirjoitettuna ja yksilöiviin lainkohtiin perustuvina, sekä esimerkkikuvauksia siitä, millaisille toimijoille ja millaisissa tilanteissa rajapinta voitaisiin avata. SYKE:lle jää esitysluonnoksen mukaisessa tilanteessa liian epämääräinen toimivalta asiassa. On syytä pitää tarkasti myös mielessä se, että kyse ei ole SYKE:n tuottamasta tiedosta, vaan tiedot ovat kuntien ja maakuntien liittojen.

Muut huomiot

Huomionne koko esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista.

Esitysluonnoksessa on painotettu tietosuojaan liittyviä kysymyksiä ja vaikutusarvioita selvästi yli niiden todellisen painoarvon ja kiinnitetty aivan liian vähän huomiota tiedon julkisuuteen ja saatavuuteen. Erityisesti alueiden käyttöä ja sen suunnittelua koskeva tieto on lähtökohdaltaan julkista tietoa ja julkisen keskustelun kohde. Ovatko siksi perusteluteksteissä mainitut, tietosuojaan liittyvät perustuslakivaliokunnan kannanotot kaikilta osiltaan keskeisiä RYTJ:n kannalta? Mitä eroa tietosuojan kannalta on sillä, julkaistaanko esim. ajantasa-asemakaava kunnittaisena vai valtakunnallisena julkisena tietopalveluna? Tiedot, jotka järjestelmään halutaan, ovat erittäin suurelta osin saatavissa jo kuntien ja maakuntien julkisissa tietopalveluissa. Tiedon suurempi määrä ei muuta alkuperäiseltä laadultaan julkista tietoa erityistä suojaa edellyttäväksi tiedoksi.

Tietosuojaan painottuva esitysluonnoksen sisältö asettaa pitkälti kyseenalaisiksi ne arvioidut positiiviset vaikutukset, joita väitetään syntyvän mm. kotitalouksille, yrityksille ja tutkimus- ja innovaatiotoimintaan (luku 4.2.1). Tiedon saatavuus ei tule helpottumaan eikä saatavan tiedon luotettavuus lisääntymään siinä määrin kuin annetaan ymmärtää. Arvio positiivisten vaikutusten syntymisestä kuntatalouteen ei ole uskottava, koska järjestelmät jäävät kahdenkertaisiksi. Vaikutus voi aivan hyvin olla päinvastainen, myös arvioitujen kansantaloudellisten vaikutusten osalta.

Esitysluonnoksen perusteluista puuttuu kokonaan lakihankkeen arviointi viranomaisen hallussa

olevien asiakirjojen ja tallenteiden julkisuuden vaatimuksen täyttymisestä perustuslain 2 §:n, 12 §:n, 14 §:n ja 20 §:n pohjalta. Esitysluonnosta olisi arvioitava myös hallintoa ohjaavien yleislakien (kuten hallintolaki 434/2003, laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999 ja 410/2015 kuntalaki) sekä arkistolain (831/1994) näkökulmista. Esitysluonnoksen perustelut ovat juuttuneen pyörimään tiedon suojaamisen ympärillä ja jättävät tiedon julkistamisen ja avoimuuden vaatimukset pitkälti huomiotta.

Lain vaikutuksia kunnallisen itsehallinnon toteutumiseen perustuslain näkökulmasta tarkastellaan ainoastaan taloudellisesta näkökulmasta. Yksi tarkasteltava näkökulma olisi julkisuusperiaatteen toteutuminen kunnallisessa itsehallinnossa. Miten RYTJ vaikuttaa kunnan toimintamahdollisuuksiin ympäristöön liittyvässä valmistelussa ja päätöksenteossa julkisuusperiaatteen toteutumisen osalta? Johtaako malli käytännössä kunnan työmäärän (ja kustannusten) lisääntymiseen sitä kautta, että luotaisiin käytännössä vain viranomaisia palveleva tiedonjakojärjestelmä muun tiedonjaon rinnalle?

Taustalla on nähtävä erityisesti PL 20 § 2 mom edellyttämä jokaisen mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Edistääkö esitysluonnos vaikuttamismahdollisuuksia?

Muut mahdolliset huomionne esitysluonnoksesta?

Lausuntopyyntö on lähetetty kunnille sellaiseen aikaan vuodesta, että useimpien kuntien toimielimet eivät ehdi käsitellä asiaa annetussa ajassa. Joensuussa kaupunginhallitus kokoontuu kesätauon jälkeen ensimmäisen kerran 15.8.2022 eli määräajan päätyttyä. Kunnat ovat asiassa keskeisimpiä toimijoita ja esitysluonnoksen keskeisimmät vaikutukset kohdistuvat kuntiin. Täysin väärin valitulla ajankohdalla halvennetaan sekä kuntien merkitystä asiassa että koko lausuntopyyntömenettelyä. Erityinen ongelma on, että haitta kohdistuu kunnallisiin toimielimiin. Viranhaltijalausuntoja saadaan kyllä tehtyä kesätauon aikanakin, mutta luottamushenkilöiden vaikuttamismahdollisuus nollataan ajankohdan valinnalla.

Esitysluonnoksesta puuttuu täsmällinen ja yksilöivä säädös siitä, että tekninen rajapinta kaikkeen RYTJ:n sisältämään tietoon on avattava kunnille ja maakuntien liitoille veloitusetta ja kaikilla järjestelmän mahdollistamalla tiedonhaku- ja käsittelytavoilla.

Jos esitysluonnoksen mukainen laki lopulta säädetään, on myös yksilöitävä se, että jos järjestelmän sisältämästä tiedosta peritään maksu sitä jaettaessa, kuuluu maksu kohdentaa tiedon alkuperäiselle omistajalle ja rajoittaa järjestelmää ylläpitävän viranomaisen oikeus vain niiden kustannusten korvaamiseen, joita sille aiheutuu järjestelmän ylläpidosta ja tiedon irrottamiseen liittyvistä toimista. Järjestelmän tiedot eivät ole SYKE:n omaisuutta eikä SYKE käytännössä ole tiedontuottaja ollenkaan. Esitysluonnoksen 16.2 §:n kirjaus SYKE:n oikeudesta periä maksuja on aivan liian yleisluonteinen asian monitahoisuuden vuoksi.

Digitaalinen turvallisuus ja tietosuoja korostuvat tiedon lähteillä. Samalla voi syntyä konflikteja asiakirjajulkisuuden kanssa, jos tiedon tuottajat eivät pysty objektiivisiin arvioihin eri säännösten vaatimuksista erilaisten tietojen julkisuudelle. On muistettava, että hallinnon käytännön toimijat eivät ole lähtökohtaisesti oikeusoppineita. Käytännön toimijoiden on vaikea hahmottaa tasapainoa lakien erisuuntaisten vaatimusten välillä, esimerkiksi tietosuojan ja julkisuuden vaatimusten välillä. Päädytään helposti liian yksinkertaisiin nyrkkisääntöihin, jolloin tapauskohtaisia tilanteita ei tunnisteta.

Himanka Marjo-Riitta

